

Maaseutu ja kestävän matkailun kehittäminen

Jarkko Saarinen, Oulun yliopisto

Matkailun kehittämiseen kohdistuu suuria odotuksia. Erityisesti maa- ja syrjäseutujen aluekehityspuheessa matkailukehityksen tarjoamiin mahdollisuuksiin uskotaan vahvasti. Tämä nojaa paitsi matkailun yleiseen kasvuun myös siihen, että perinteisten maaseudun elinkeinojen toimintamahdollisuudet ovat monin paikoin merkittävästi kaventuneet. Määritelmällisesti maaseutumatka ei pyri syrjäyttämään maaseutujen perinteisiä elinkeinoja, vaan maaseutumatkailun kehittämisen nähdään nojaavan maaseudun olemassa oleviin luontaisiin edellytyksiin, voimavaroihin ja niiden matkailulliseen hyödyntämiseen. Näitä hyödynnettäviä voimavaroja ovat maaseudun luonto, kulttuuri, perinteet, maisema ja ihmiset. Tällöin on tärkeää, että maaseutumatkailua pyritään kehittämään mahdollisimman kestävästi ja siten, ettei maaseutu ja maaseutumainen elämäntapa häviä matkailukehityksen myötä.

Tässä esitelmässä tarkastellaan mitä maaseutumatkailulla ja sen kestävyydellä tarkoitetaan. Samalla pohditaan maaseudun matkailullista vetovoimaisuutta ja tekijöitä, jotka vaikeuttavat maaseutumatkailun kehittämistä Suomessa. Huolimatta maaseudun periaatteellisesta vetovoimaisuudesta, matkailun kasvuvauhti on monin paikoin jäänyt varsin maltilliseksi. Maaseutumatkailun kehitysongelmia ovat alhainen kansainvälisyysaste ja kotimaisen kysynnän heikko kasvu. Nämä johtuvat osin henkilöliikenteen ja matkaketjujen puutteista; maaseudun saavutettavuus on edelleen keskeinen haaste. Ongelmallisia ovat myös voimakas sesonkiluonteisuus ja puute uusista tuotteista. Kestävyysnäkökulmasta matkailijavirtojen maltillista kasvua voidaan kuitenkin pitää myönteisenä, kunhan matkailuun kohdistuvien odotusten ja investointien ero todellisuuteen ei kasva liian suureksi. Kestävyysnäkökulmasta maaseutumatkailun kehittämisessä on tärkeää ylläpitää ja tukea paikallisuutta ja paikallista omistajuutta. Maaseutupolitiikassa matkailu tulee integroida osaksi maaseudun kehitystä, jolloin matkailun kasvua käytetään aluekehityksen välineenä, ei sen tavoitteena.

Jarkko Saarinen toimii maantieteen professorina Oulun yliopistossa ja vierailevana professorina (sustainability management) Johannesburgin yliopistossa, Etelä-Afrikassa. Hänen tutkimusteemojaan ovat kestävä kehitys ja matkailu, matkailun ja aluekehityksen suhde, ilmastonmuutokseen sopeutuminen ja matkailun sosiaaliset ja taloudelliset vaikutukset. Hänen viime aikaisia toimitettuja kirjojaan ovat: *Tourism and Sustainable Development Goals* (Routledge, 2020), *Resilient Destinations* (2019, Routledge, with A. Gill) ja *Tourism Planning and Development* (2017, Routledge, with C. Rogerson ja C.M. Hall).